

Sygn. akt I ACa 788/15

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 14 stycznia 2016 r.

Sąd Apelacyjny w Białymstoku I Wydział Cywilny

w składzie:

Przewodniczący	:	SSA Jadwiga Chojnowska
Sędziowie	:	SA Beata Wojtasiak SO del. Dariusz Małkiński (spr.)
Protokolant	:	Anna Bogusławska

po rozpoznaniu w dniu 14 stycznia 2016 r. w Białymstoku

na rozprawie

sprawy z powództwa **W. K.**

przeciwko **(...) w B.**

o ustalenie

na skutek apelacji powoda

od wyroku Sądu Okręgowego w Białymstoku

z dnia 27 października 2014 r. sygn. akt I C 1804/13

I. **oddala apelację;**

II. **zasądza od powoda na rzecz pozwanego kwotę 5400 (pięć tysięcy czterysta) złotych tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego w instancji odwoławczej.**

(...)

UZASADNIENIE

Powód W. K. prowadzący działalność gospodarczą pod firmą (...)w B. wystąpił z powództwem o ustalenie, że oświadczenia (...) z dnia 11 czerwca 2010 r. o wypowiedzeniu umowy z dnia 14 maja 2009 r. zawartej pomiędzy (...) reprezentowanym przez (...) zwanym (...) na lata 2007-2013 oraz W. K. prowadzącym działalność gospodarczą pod nazwą (...) o dofinansowanie projektu polegającego na „Wdrożeniu w (...) innowacyjnych technologii nakładania powłok dekoracyjno-ochronnych nr (...)” o łącznej wartości dofinansowania ze środków publicznych w kwocie 2.310.000 zł nie wywarło skutków prawnych.

Pozwany- (...) wniosł o oddalenie powództwa w całości oraz o zasądzenie od powoda na jego rzecz kosztów procesu wraz z kosztami zastępstwa procesowego.

Wyrokiem z dnia 27 października 2014 r. Sąd Okręgowy w Białymstoku oddalił powództwo i zasądził od powoda na rzecz pozwanego kwotę 7.217 zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego.

Sąd za podstawę rozstrzygnięcia przyjął następujące ustalenia faktyczne.

(...) jako (...) na lata 2007-2013 ogłosił konkurs zamknięty w ramach „Osi Priorytetowej I Wzrost innowacyjności i wspieranie przedsiębiorczości w regionie Działanie 1.4. Wsparcie inwestycyjne przedsiębiorstw”, w którym poinformował o możliwości składania wniosków o dofinansowanie projektów w terminie od dnia 27 czerwca 2008 r. do dnia 29 sierpnia 2008 r. Zgodnie z zasadami konkursu wnioskodawca ubiegający się o środki publiczne zobowiązany był do złożenia kompletnej dokumentacji wraz z wszelkimi wymaganymi załącznikami, przygotowanymi zgodnie z instrukcją wypełniania załączników.

W dniu 29 sierpnia 2008 r. powód W. K. prowadzący działalność gospodarczą pod nazwą(...) przekazał wniosek aplikacyjny wraz z załącznikami niezbędny do uzyskania dofinansowania projektu.

W części VII wniosku o dofinansowanie wskazującej na załączniki wymagane na etapie składania wniosku powód oświadczył, że przedkłada formularz do wniosku o dofinansowanie w zakresie oceny oddziaływania na środowisko ((...)) oznaczając, że projektu nie dotyczy raport oddziaływania na środowisko, decyzja o uwarunkowaniach środowiska i postanowienie właściwego organu o odstąpieniu od obowiązku sporządzenia raportu oddziaływania na środowisko. W formularzu w zakresie (...) w skład którego wchodził załącznik nr 6a z dnia 29.08.2008 r. powód oświadczył, że ww. projekt nie jest objęty żadnym z Aneksów Dyrektywy Rady 85/337/EWG w sprawie oceny wpływu wywieranego przez niektóre przedsięwzięcia publiczne i prywatne na środowisko, czyli nie wymagał sporządzenia raportu o oddziaływaniu przedsięwzięcia na środowisko oraz uzyskania decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach zgody na realizację przedsięwzięcia. Ponadto powód przedłożył zaświadczenie Wojewody (...) z dnia 27 sierpnia 2008 r. (załącznik 6b do wniosku o dofinansowanie), w którym organ odpowiedzialny za monitorowanie obszarów Natura 2000 oświadczył, że projekt nie wywrze istotnego oddziaływania na obszar NATURA 2000, ponieważ planowane przedsięwzięcie będzie realizowane z poszanowaniem zasady ochrony środowiska naturalnego.

W dniu 3 października 2008 r. uchwalona została ustawa o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. 2008 Nr 199 poz. 1227 z późn. zm.), która weszła w życie w dniu 15 listopada 2008 roku. Ustawą tą dokonano wdrożenia do polskiego porządku prawnego Dyrektywy Rady 85/337/EWG z dnia 27 czerwca 1985 r. w sprawie oceny skutków wywieranych przez niektóre przedsięwzięcia publiczne i prywatne na środowisko naturalne (Dz. Urz. WE L 1985.175.40 ze zm.).

W trakcie oceny formalnej wniosku pismem z dnia 20 listopada 2008 r. wezwano W. K. do dostarczenia poprawionego wniosku w terminie 5 dni roboczych od otrzymania wezwania. W piśmie tym zawarto także informację, że w porównaniu z dniem złożenia wniosku zmianie uległy „Wytyczne w zakresie postępowania w sprawie oceny oddziaływania na środowisko dla przedsięwzięć współfinansowanych z krajowych lub regionalnych programów operacyjnych” obowiązujące na dzień złożenia wniosku. W związku z tym wskazano, że wnioskodawca musi zapewnić, że zostały uwzględnione wszystkie elementy oceny oddziaływania na środowisko wymagane przez dyrektywę Rady 85/337/EWG z dnia 27 czerwca 1985 r. w sprawie oceny skutków wywieranych przez niektóre przedsięwzięcia publiczne i prywatne na środowisko naturalne, dyrektywę Rady nr 92/43/EWG z dnia 21 maja 1992 r. w sprawie ochrony siedlisk przyrodniczych oraz dzikiej fauny i flory i dyrektywę Rady nr 79/409/EWG z dnia 2 kwietnia 1979 r. w sprawie ochrony dzikiego ptactwa. Pismem tym jednocześnie, wezwano powoda do udzielenia odpowiedzi na następujące pytania:

- czy w związku z obowiązkiem przygotowania dokumentacji związanej z oceną oddziaływania na środowisko i dostosowaniem jej do wymagań unijnych, przy jednoczesnym uwzględnieniu znowelizowanych wytycznych,

wnioskodawca jest w dalszym ciągu zainteresowany ubieganiem się o dofinansowanie realizacji projektu w ramach (...) oraz

- czy zobowiązuje się uzupełnioną dokumentację dostarczyć do Departamentu (...) przed podpisaniem umowy (w przypadku pozytywnej oceny merytorycznej wniosku i wystarczającej ilości środków finansowych) zaznaczając przy tym, że niedostarczenie ww. dokumentów skutkować będzie wykreśleniem projektu z listy projektów wybranych do dofinansowania. Powyższa informacja została skierowana do wszystkich wnioskodawców biorących udział w konkursie.

W odpowiedzi na powyższe pismo powód w dniu 27 listopada 2008 roku złożył poprawiony wniosek, w którym ponownie w części VII wniosku o dofinansowanie wskazującej na załączniki wymagane na etapie składania wniosku oświadczył, że projektu nie dotyczy raport oddziaływania na środowisko, decyzja o uwarunkowaniach środowiskach i postanowienie właściwego organu o odstąpieniu od obowiązku sporządzenia raportu oddziaływania na środowisko. Do wniosku ponownie został załączony załącznik nr 6a, w którym powód oświadczył, że ww. projekt nie jest objęty żadnym z Aneksów Dyrektywy Rady 85/337/EWG w sprawie oceny wpływu wywieranego przez niektóre przedsięwzięcia publiczne i prywatne na środowisko.

W części VIII wniosku znalazły się oświadczenia powoda, w których poświadczał, że informacje zawarte we wniosku oraz w dołączonych jako załączniki dokumentach są zgodne ze stanem faktycznym i prawnym. Powód oświadczył również, że jest świadomy odpowiedzialności karnej za podanie nieprawdy lub zatajenie prawdy.

Dnia 14 maja 2009 r. została podpisana umowa nr (...) o dofinansowanie Projektu „Wdrożenie w (...) innowacyjnych technologii nakładania powłok dekoracyjno-ochronnych” (...) pomiędzy: Województwem (...), w imieniu którego działał Zarząd Województwa (...), jako Instytucją Zarządzającą Regionalnym Programem Operacyjnym Województwa (...) na lata 2007-2013, reprezentowanym przez J. D. (2) - Marszałka Województwa (...) oraz I. W. Województwa (...) a W. K. prowadzącym działalność gospodarczą pod nazwą (...) w B.. Całkowita wartość projektu wynosiła 5.636.400,00 zł, w tym wydatki kwalifikowane w kwocie 4.620.000 zł. W ramach projektu dofinansowanie wynosiło łącznie 2.310.000zł.

Beneficjent rozliczył trzy wnioski o płatność z czego I wniosek o płatność został zrealizowany dnia 07.07.2009 r., II wniosek o płatność dnia 22.10.2009 r., natomiast III wniosek został wypłacony w dwóch transzach (...) dnia 25.02.2010 r., zaś BP - dnia 26.02.2010 r.

W trakcie realizacji projektu Dyrektor Urzędu Kontroli Skarbowej w B. przeprowadził kontrolę, w wyniku której ustalono, iż generalnie projekt jest zgodny z założeniami (...) na lata 2007-2013, jednakże w zakresie oceny zgodności z (...) kwalifikuje się jako przedsięwzięcie określone w § 3 ust. 1 pkt 11 Rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 9 listopada 2004 r. w sprawie określenia rodzajów przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko oraz szczegółowych uwarunkowań związanych z kwalifikowaniem przedsięwzięcia do sporządzenia raportu o oddziaływaniu na środowisko (Dz.U. Nr 257, poz. 2573 ze zm.). W ocenie kontrolujących W. K. miał obowiązek wystąpić o wydanie postanowienia na podstawie art. 63 ustawy z dnia 3 października 2008 r. O udostępnieniu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz ocenach oddziaływania na środowisko (Dz.U. Nr 199, poz. 1227 ze zm.), która zaczęła obowiązywać od dnia 15 listopada 2008 r., a więc po dacie złożenia wniosku aplikacyjnego.

W dniach od 7 do 12 maja 2010 r. w imieniu pozwanego przeprowadzono kontrolę doraźną projektu, podczas której stwierdzono zakup i zainstalowanie linii galwanicznej do chromowania technicznego, linii do nakładania powłok na podłożu aluminium, kolumn wentylacyjnych oraz obecność oznakowań wskazujących na obecność niebezpiecznych substancji wykorzystywanych w procesie technologicznym.

W informacji pokontrolnej z dnia 12 maja 2010 r. ustalono, że przedsięwzięcie wnioskodawcy może znacząco oddziaływać na środowisko i przez to wymagać sporządzenia raportu o oddziaływaniu na środowisko, a nadto, że „Beneficjent składając nieprawdziwe oświadczenie, że przedsięwzięcie nie podlega ocenie oddziaływania na

środowisko oraz przedkładając niekompletną dokumentację w tym zakresie uniemożliwił Instytucji Zarządzającej (...) przeprowadzenie prawidłowej weryfikacji”.

Następstwem przeprowadzonych czynności kontrolnych było złożenie przez Zarząd Województwa (...) oświadczenia z dnia 11 czerwca 2010 r., którym wypowiedziano umowę o dofinansowanie projektu nr (...) z dnia 14 maja 2009 r.

W piśmie z dnia 11 czerwca 2010 r. pozwany wezwał jednocześnie powoda do zwrotu otrzymanego dofinansowania w kwocie 1.315.000 zł (EFRR 1.117.750,00 zł, Budżet Państwa 197.250 zł) wraz z odsetkami naliczonymi jak dla zaległości podatkowych od dnia przekazania do dnia zwrotu w terminie do 14 dni kalendarzowych od dnia otrzymania przedmiotowego pisma.

Następnie w dniu 16 listopada 2010 r. Zarząd Województwa (...) podjął uchwałę nr (...), w której potwierdził dotychczas podjęte przez Zarząd Województwa (...) oraz Departament (...) czynności związane z nieprawidłową realizacją projektu.

Po wypowiedzeniu umowy oraz upływie terminu do dobrowolnego zwrotu uzyskanej kwoty dofinansowania, decyzją Nr (...) z dnia 28 grudnia 2010 r. Zarząd Województwa (...) określił kwotę w wysokości 1.315.000 zł przypadającą do zwrotu od W. K., wyłaconą w związku z realizacją projektu p.n. „Wdrożenie w (...) innowacyjnych technologii nakładania powłok dekoracyjno-ochronnych” na podstawie umowy nr (...) z dnia 14 maja 2009 r., wraz z odsetkami w wysokości określonej jak dla zaległości podatkowych liczonymi od dnia przekazania środków.

W dniu 18 stycznia 2011 r. powód złożył do Instytucji Zarządzającej Regionalnym Programem Operacyjnym Województwa (...) na lata 2007-2013 wniosek o ponowne rozpatrzenie sprawy. Jednak decyzją nr (...) z dnia 18 lutego 2011 r., Zarząd Województwa (...) utrzymał w mocy zaskarżoną decyzję nr (...) z dnia 28 grudnia 2010 roku.

Od decyzji z dnia 18 lutego 2011 r. powód złożył skargę do WSA w Białymstoku, w której zarzucił jej błędne ustalenia faktyczne poprzez nieuprawnione przyjęcie, że wykazane zostały przesłanki do wypowiedzenia umowy o dofinansowanie. Wyrokiem z dnia 9 listopada 2011 r. wydanym w sprawie I SA/Bk 132/11 Wojewódzki Sąd Administracyjny w B. oddalił skargę powoda na decyzję Nr (...) z dnia 18 lutego 2011 r. W uzasadnieniu wyroku wskazał, że okolicznością wystarczającą do rozwiązania umowy, było złożenie niezgodnego z prawdą oświadczenia, że projekt pod nazwą „Wdrożenie w (...) innowacyjnych technologii nakładania powłok dekoracyjno-ochronnych” nie jest objęty żadnym z Aneksów Dyrektywy Rady 85/337/EWG w sprawie oceny wpływu wywieranego przez niektóre przedsięwzięcia publiczne i prywatne na środowisko.

Od tego wyroku powód złożył skargę kasacyjną, która została oddalona wyrokiem Naczelnego Sądu Administracyjnego z dnia 1 października 2013 r. II GSK 204/12.

Powód wniósł do Sądu Okręgowego w Białymstoku pozew przeciwko Województwu (...) o zapłatę kwoty 100.000 złotych (sygn. akt: I C 952/13), w którym domaga się wypłaty pozostałej części dofinansowania oraz zapłaty odszkodowania z tytułu bezprawnego wstrzymania finansowania inwestycji. Szkodę spowodowaną niewypłaceniem pozostałej części dofinansowania określił na kwotę 995.000 złotych, zaś szkodę z innych zdarzeń na kwotę 6.000.000 złotych.

Sąd Okręgowy w Białymstoku postanowieniem z dnia 26 listopada 2013 roku zawiesił powyższe postępowanie na zasadzie art. 177 § 1 pkt 1 k.p.c., albowiem pełnomocnik powoda złożył wniosek w tej materii argumentując, że rozstrzygnięcie w sprawie niniejszej będzie zależało od wyniku innego postępowania w sprawie o ustalenie.

W tak zrekonstruowanym stanie faktycznym Sąd uznał, że powód nie miał interesu prawnego do wystąpienia z powództwem o ustalenie na podstawie art. 189 k.p.c. Powołując się na utrwalone orzecznictwo Sądu Najwyższego przypomniał, że interes prawny zachodzi wówczas, gdy istnieje niepewność stanu prawnego lub prawa, przy czym niepewność ta powinna być obiektywna, tj. zachodzić według racjonalnej oceny sytuacji, a nie tylko według odczucia wnioskodawcy. Wskazał też, że w przypadku, gdy dojdzie już do naruszenia prawa, w związku z którym stronie służy

dalej idące roszczenie np. o świadczenie (danie, czynienie, zaniechanie lub znoszenie), wyłączona jest możliwość skutecznego wystąpienia z powództwem o ustalenie, skoro sfera podlegająca ochronie jest w takiej sytuacji szersza, a rozstrzygnięcie o różnicy zdań w stanowiskach stron nabiera charakteru przesłankowego. W tym kontekście zauważył, że przed Sądem Okręgowym w Białymstoku zawisła sprawa z powództwa W. K. przeciwko Województwu (...) o zapłatę kwoty 100.000 złotych (sygn. akt: I C 952/13). W uzasadnieniu pozwu powód podniósł, że przysługuje mu „roszczenie o wypłatę pozostałej części dofinansowania oraz roszczenie odszkodowawcze wynikające z bezprawnego wstrzymania finansowania inwestycji”, przy czym szkodę spowodowaną niewypłaceniem pozostałej części dofinansowania określił na kwotę 995.000 zł, zaś szkodę z innych zdarzeń na kwotę 6.000.000 zł. Tym samym, powód w drodze postępowania o dalej idącym skutku, jakim jest postępowanie o świadczenie, ma potencjalną możliwość osiągnięcia ochrony swoich interesów.

Zdaniem Sądu, pomijając nawet kwestię interesu prawnego przeprowadzone postępowanie dowodowej jednoznacznie wykazało, iż oświadczenie pozwanego z dnia 11 czerwca 2010 r., którym wypowiedziano umowę o dofinansowanie Projektu nr (...)z dnia 14 maja 2009 roku było skuteczne. Sąd odwołując się do odpowiednich przepisów obowiązującej od dnia 15 listopada 2008 r. ustawy z dnia 3 października 2008 r. O udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. z 2008 r., nr 199, poz. 1227 z późn. zm.), a także Rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 9 listopada 2004 r. w sprawie określenia rodzajów przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko oraz szczegółowych uwarunkowań związanych z kwalifikowaniem przedsięwzięcia do sporządzenia raportu oddziaływania na środowisko (Dz. U. 2004 r. Nr 257 poz. 2573 ze zm.) uznał, że realizowane przez powoda przedsięwzięcie zaliczało się do kategorii określonej w § 3 ust. 1 pkt 11 Rozporządzenia. Jednocześnie, wbrew odmiennym twierdzeniom powoda przyjął, że realizowany projekt stanowił przedsięwzięcie w rozumieniu ustawy z dnia 3 października 2008 r. O udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko, wobec czego powinien być poprzedzony oceną oddziaływania na środowisko przeprowadzoną w ramach postępowania w sprawie wydania decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach.

Sąd zaznaczył, że powód we wniosku o dofinansowanie oświadczył, że projekt pt. „Wdrożenie w (...) innowacyjnych technologii nakładania powłok dekoracyjno- ochronnych” nie jest objęty żadnym z Aneksów Dyrektywy Rady 85/337/ EWG w sprawie oceny wpływu wywieranego przez niektóre przedsięwzięcia publiczne i prywatne na środowisko. Tym samym oświadczenie powoda było nieprawdziwe, co z kolei uprawniało pozwanego do wypowiedzenia umowy na podstawie § 16 ust. 2 pkt 4 umowy o dofinansowanie, zgodnie z którym Instytucja Zarządzająca (...) może rozwiązać umowę bez wypowiedzenia, jeżeli „Beneficjent złożył podrobione, przerobione lub stwierdzające nieprawdę dokumenty w celu uzyskania dofinansowania w ramach niniejszej umowy”.

Według Sądu ocena prawna beneficjenta we wniosku i w załączniku do wniosku co do konieczności bądź braku potrzeby przeprowadzenia procedury (...) mieściła się w pojęciu przedłożenia dokumentu stwierdzającego nieprawdę. Gdyby bowiem powód złożył zgodne z prawdą oświadczenie co do wymogu przeprowadzenia oceny oddziaływania na środowisko, nie dołączając wymaganych w tym zakresie dokumentów, to nie uzyskałby dofinansowania.

Jednocześnie Sąd uznał, że pismo z dnia 20 listopada 2008 r., którym wezwano W. K. do dostarczenia poprawionego wniosku w terminie 5 dni roboczych od jego otrzymania nie potwierdzało tezy, że urząd wiedział, iż na powodzie jako potencjalnym beneficjencie ciąży obowiązek przygotowania dokumentacji związanej z oceną oddziaływania na środowisko i w związku z tym wezwał go do przedłożenia stosownej dokumentacji. Przedmiotowe pismo zawierało jedynie informację o znowelizowanych wytycznych oraz prośbę do beneficjenta, który najlepiej zna swoją prawną sytuację do ponownego przejrzenia wniosku i sprawdzenia czy nowe przepisy nie nakładają na niego obowiązku uzyskania stosownej decyzji środowiskowej.

Ponadto Sąd zauważył, że przedmiotowe pismo zostało skierowane do wszystkich podmiotów uczestniczących w konkursie, co jednoznacznie wskazuje na informacyjny jego charakter, nie zaś konkretne wezwanie skierowane do powoda celem przedłożenia stosownej dokumentacji.

Przeprowadzone postępowanie dowodowe wykazało ponadto, iż pracownicy oceniający wniosek powoda nie badają zgodności złożonych oświadczeń beneficjenta z prawem i prawdą. Oświadczenie to jest bowiem uznawane za złożone w dobrej wierze.

Sąd zaznaczył również, iż powód powierzył przygotowanie wniosku profesjonalnej firmie, która miała obowiązek dostosowania go do obowiązujących przepisów prawnych.

Końcowo Sąd dodał, że w przypadku przystępowania do realizacji projektu inwestor powinien zapoznać się z wszystkimi przepisami prawa krajowego i wspólnotowego w celu prawidłowego przygotowania wszelkich wymaganych dokumentów. Powierzenie realizacji przygotowania i złożenia wniosku profesjonalistcie nie zwalnia go od obowiązku dołożenia szczególnej staranności przy prowadzeniu swoich spraw. Obecne przerzucanie odpowiedzialności na pozwanego za brak należytej staranności przy analizie przepisów prawnych nie może znaleźć ochrony prawnej.

O kosztach postępowania Sąd orzekł zgodnie z zasadą odpowiedzialności za wynik sporu określoną w art. 98 k.p.c.

W apelacji od powyższego wyroku powód skarżąc go w całości zarzucał:

1) obrazę prawa materialnego - art. 189 k.p.c. poprzez jego niewłaściwą wykładnię skutkującą przyjęciem, że powód nie ma interesu prawnego w ustaleniu bezskuteczności oświadczenia Zarządu Województwa (...) z dnia 11 czerwca 2010 r. o wypowiedzeniu umowy z 14 maja 2009 r. zawartej pomiędzy Województwem (...) reprezentowanym przez Zarząd Województwa (...) zwany Instytucją Zarządzającą Regionalnym Programem Operacyjnym Województwa (...) na lata 2007-2013 oraz W. K. z tego rzekomo powodu, że powodowi służy dalej idące roszczenie o świadczenie, które wytoczył zresztą przed Sądem Okręgowym w Białymstoku w sprawie o sygn. akt: I C 952/13 wyłączające możliwość skutecznego wystąpienia z powództwem o ustalenie, co jednoznacznie dowodzi zaniechania dokonania analizy roszczeń zgłoszonych w tym postępowaniu oraz skutków prawnych wywołanych prawomocną decyzją Nr (...) z dnia 28 grudnia 2010 r. Zarządu Województwa (...) określającą kwotę 1.315.000 zł przypadającą do zwrotu od W. K. wraz z odsetkami wypłaconą w związku z realizacją projektu wyłączającej dopuszczalność drogi sądowej do dochodzenia roszczeń objętych tą decyzją przed sądami powszechnymi, ewentualnie: błędu w ustaleniach faktycznych przyjętych za podstawę orzeczenia polegającym na przyjęciu, iż powodowi przysługuje w pełnym zakresie, w jakim jego prawa zostały naruszone dalej idące roszczenie o świadczenie, w sytuacji gdy obowiązek zwrotu wypłaconej już pomocy publicznoprawnej wraz z odsetkami za zwłokę z mocy przepisu szczególnego art. 97 ustawy O finansach publicznych został wyłączony z kognicji sądów powszechnych i poddany trybowi prawoadministracyjnemu,

2) obrazę art. 233 k.p.c. poprzez dokonanie dowolnych i sprzecznych z materiałem dowodowym ustaleń faktycznych jakoby pracownicy Instytucji Zarządzającej oceniający wniosek powoda nie mieli obowiązku badania zgodności złożonych oświadczeń beneficjenta z prawem i z prawdą, oraz że w sytuacji złożenia przez beneficjenta oświadczenia, że nie obejmuje go procedura (...) organ przyjmuje prawdziwość złożonego oświadczenia bez obowiązku dokonania jakiegokolwiek weryfikacji, co stoi w oczywistej sprzeczności nie tylko z zasadami logiki i doświadczenia życiowego, ale w oczywisty sposób narusza procedury zawarte w ustawie O finansach publicznych, Kodeksie postępowania administracyjnego, a wreszcie Wytyczne w zakresie postępowania w sprawie oceny oddziaływania na środowisko dla przedsięwzięć współfinansowanych z krajowych lub regionalnych programów operacyjnych z dnia 3 czerwca 2008 r., gdzie w pkt 6 ust. 1 Minister Infrastruktury zobowiązał Instytucje Zarządzające do zbadania, czy została przeprowadzona procedura „screeningu” dla przedsięwzięć wymienionych w aneksie II do dyrektywy (...), tj. dyrektywy nr 85/337/EWG, w której wymienione jest przedsięwzięcie objęte przedmiotowym projektem,

3) błąd w ustaleniach faktycznych uznanych za podstawę wyroku polegający na przyjęciu, iż pismo Instytucji Zarządzającej z dnia 20 listopada 2008 r. nie miało jakiegokolwiek znaczenia dla dokonania ustaleń co do wiedzy Instytucji Zarządzającej odnośnie obowiązku przeprowadzenia przez pozwanego procedury (...) oraz, że złożenie przez pozwanego ponownego wniosku (bez załącznika 6a i 6b jak bezpodstawnie przyjął Sąd Okręgowy) miało charakter wiążący również w zakresie wymogów dotyczących ochrony środowiska, pomimo iż pozwany w żaden sposób nie

ustosunkował się do tej części pisma, która nakazywała mu przeprowadzenie określonych procedur, co zresztą przyznawał również pozwany zarówno w tym postępowaniu, jak i w postępowaniu sądowo-administracyjnym.

W oparciu o powyższe, wnosił o zmianę wyroku i uwzględnienie powództwa w całości oraz obciążenie pozwanego kosztami procesu za obydwie instancje. Jako ewentualny zgłosił wniosek o uchylenie wyroku i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi I instancji.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Apelacja nie zasługuje na uwzględnienie.

Sąd Apelacyjny w całości podziela dokonane przez Sąd I instancji ustalenia faktyczne, przyjmując je jednocześnie za własne. W znacznej części aprobuje również motywy prawne, którymi kierował się ten Sąd wydając zaskarżone rozstrzygnięcie.

Zgodzić się przede wszystkim należy z przyjętą przez Sąd Okręgowy definicją, zakresem i granicami interesu prawnego, o którym mowa w art. 189 k.p.c. W świetle jednolitej linii orzeczniczej Sądu Najwyższego interes ów zachodzi, gdy sam skutek wywołany przez uprawomocnienie się wyroku ustalającego zapewni powodowi ochronę jego prawnie chronionych interesów, lub prewencyjnie zapobiegnie powstaniu na tym tle sporu w przyszłości (por. także P. T. oraz SA w P. w wyroku z dnia 5 kwietnia 2007 r. III AUa 1518/05, LEX 257445). Za utrwalony w doktrynie i judykaturze należy przy tym uznać pogląd wyłączający możliwość wystąpienia z pozwem o ustalenie w sytuacji, gdy dojdzie już do naruszenia prawa, a powodowi służy roszczenie lub konglomerat roszczeń (o danie, czynienie, zaniechanie bądź znoszenie) znacznie szerzej chroniący naruszone prawo, niż powództwo złożone w trybie art. 189 k.p.c. W orzecznictwie akcentowane jest też stanowisko, że spór o ustalenie nie może mieć charakteru przesłankowego lub przyczynkarskiego w stosunku do innego sporu szerzej zakreślonego w wymiarze faktycznym i prawnym (por. SN w wyroku z dnia 15 marca 2002 r. II CKN 919/99, LEX 54376 oraz w wyroku z dnia 1 kwietnia 2004 r. II CK 125/03, OSP 2005, z. 2, poz. 23).

W pełni podzielając powyższe poglądy przedstawicieli nauki prawa oraz judykatury, uzupełniająco można jedynie stwierdzić, że także na gruncie orzecznictwa Sądu Apelacyjnego w Białymstoku przedmiotowe stanowisko znalazło swój jurydyczny wyraz m.in. w nieopublikowanym postanowieniu Sądu Najwyższego z dnia 5 sierpnia 2015 r., sygn. akt IV CKS 62/15 odmawiającym przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

Wobec powyższego, w ślad za Sądem Okręgowym przyjąć trzeba, że o istnieniu interesu prawnego w rozumieniu art. 189 k.p.c. decyduje faktyczna i konkretna potrzeba ustalenia. Potrzeba ta występuje zaś wówczas, kiedy ustalenie prowadzi do definitywnego rozwiązania problemów tej strony i chroni ją również na przyszłość przed kontrposunięciami strony przeciwnej. W efekcie nie można uznawać za konieczne wytoczenie powództwa w sytuacji, gdy sprawa o ustalenie ma charakter przesłankowy wobec innych dalej idących roszczeń, w tym roszczenia o zasądzenie. W realiach niniejszej sporu wytoczenie przez stronę powodową jako wcześniejszej sprawy opatrzonej sygn. akt: I C 952/13, w której postępowanie do chwili obecnej jest zawieszona na zasadzie art. 177 § 1 pkt 1 k.p.c. i gdzie zachodzi potrzeba, czy wręcz nakaz przesłankowego rozstrzygnięcia kwestii zasadności wypowiedzenia umowy łączącej strony, niweczy u podstaw interes prawny w wytoczeniu sprawy o ustalenie. Stanowisko zajęte przez Sąd Okręgowy w uzasadnieniu zaskarżonego wyroku w całości zasługuje zatem na aprobatę, czyniąc jednocześnie argumentację zaprezentowaną w apelacji nieuzasadnioną.

Odnosząc się z kolei do zarzutu naruszenia art. 233 § 1 k.p.c. w kontekście obszernych ustaleń Sądu Okręgowego na okoliczność poprawności wypowiedzenia umowy łączącej strony, wbrew odmiennemu stanowisku apelującego, uznać należy, iż Sąd ten był związany ustaleniami dokonanyymi w wydanych uprzednio przez sądy administracyjne orzeczeniach. Zauważyć bowiem należy, że związanie sądów powszechnych skutkami prawnymi orzeczeń organów administracyjnych doznaje ograniczenia jedynie w ramach tzw. bezwzględnej nieważności decyzji administracyjnej, która z pewnością nie zachodzi w analizowanym przypadku. Sąd cywilny nie jest natomiast uprawniony do kwestionowania decyzji administracyjnej, nawet wówczas gdy ocenia ją jako wadliwą merytorycznie. Jeżeli

rozpoznanie kwestii stricte cywilnej dokonuje się w postępowaniu administracyjnym, to wydana w następstwie tego rozpoznania decyzja administracyjna jest wiążąca w postępowaniu cywilnym, a jej uchylenie, zmiana, stwierdzenie nieważności może dokonać się tylko w ramach procedur administracyjnych opisanych w k.p.a. (por. SN w uchwale-7- z dnia 9 października 2007 r., III CZP 46/67, OSNC 2008/3/30, wyroku z dnia 11 lutego 2010 r., I CSK 312/09, Lex nr 565992, wyroku z dnia 19 listopada 2004 r., V CK 251/04, niepubl., wyroku z dnia 4 stycznia 2012 r., III CSK 126/11, Lex nr 1147761, wyroku z dnia 5 czerwca 2009 r., I CSK 504/09, niepubl. i wyroku z dnia 16 grudnia 2009 r., I CSK 175/09, niepubl.).

W świetle art. 2 § 3 k.p.c. nie jest możliwe rozpoznanie w postępowaniu sądowym sprawy, którą przepisy szczególne przekazują do właściwości innych organów. Niedopuszczalność drogi sądowej w znaczeniu wąskim (sensu stricto), skutkująca odrzuceniem powództwa, oznaczać będzie w takiej sytuacji brak kompetencji do orzekania o kwestii rozstrzyganej w postępowaniu administracyjnym; niedopuszczalność drogi sądowej w znaczeniu szerokim (sensu largo) obejmuje zaś brak kognicji do rozstrzygania zagadnień wstępnych, rzutuujących jednak na zasadniczy przedmiot decyzji administracyjnej, ponieważ ich ocena dokonana przesłankowo w postępowaniu administracyjnym wiąże sąd cywilny (por. SN w postanowieniu z dnia 18 marca 2015 r., I CSK 155/14, Lex nr 1666009).

W realiach niniejszej sprawy nie budzi wątpliwości fakt, że zarówno Wojewódzki Sąd Administracyjny, jak i Naczelny Sąd Administracyjny zajmowały się kwestią prawidłowości wypowiedzenia umowy jako kwestią wstępnie decydującą o zasadności i zgodności z prawem decyzji nakazującej zwrot środków przyznanych powodowi. Przekonuje o tym treść uzasadnień wydanych przez te Sądy wyroków, gdzie Wojewódzki Sąd Administracyjny wprost stwierdził, że „oświadczenie o wypowiedzeniu umowy zostało skutecznie złożone przez osoby do tego uprawnione”, a Naczelny Sąd Administracyjny aprobuując tę ocenę uznał, że „istotne naruszenie przez powoda procedury obowiązującej przy wykorzystywaniu otrzymanego dofinansowania (...) stanowiło wystarczającą podstawę do wydania zaskarżonej decyzji”. W konsekwencji należy dojść do wniosku, że skoro kwestia wypowiedzenia umowy zadecydowała o treści rozstrzygnięć administracyjnych i była badana jako kwestia wstępna rzutuująca na treść końcowych rozstrzygnięć administracyjnych to powinna być przyjęta bez dalszej analizy w niniejszej sprawie. Dokonane w postępowaniu administracyjnym ustalenie realizacji przez powoda przedmiotowej umowy niezgodnie z jej brzmieniem i obowiązującymi w tej materii procedurami przesądza bowiem o zasadności rozwiązania umowy przez pozwanego.

Stanowisko powyższe znajduje odzwierciedlenie także w dostępnym orzecznictwie Sądu Najwyższego, m.in. przytoczonym wyżej postanowieniu z dnia 18 marca 2015 r., sygn. akt I CKS 155/14, w którym Sąd Najwyższy stwierdził również, że o ile niedopuszczalność drogi sądowej w znaczeniu ścisłym nie budzi jakichkolwiek wątpliwości i nie może być uchylona poprzez czynienie przez sąd cywilny ustaleń już poczynionych w decyzjach administracyjnych, to istnieje również typ związania przesłankowymi ustaleniami poczynionymi przez organy administracji oraz sądy administracyjne, które doprowadziły te organy do wydania określonych decyzji, względnie utrzymania ich w mocy. W rezultacie daje to podstawę do uznania, że wypowiedzenie powodowi umowy o dofinansowanie projektu nr (...) z dnia 14 maja 2009 r. było prawidłowe.

W tym stanie rzeczy Sąd Apelacyjny jakkolwiek podziela w całości ustalenia Sądu Okręgowego poczynione na okoliczność prawidłowości wypowiedzenia powodowi umowy łączącej go z pozwanym, to jednak zauważa, że fakt uprzedniego wydania decyzji administracyjnej o zwrocie dofinansowania powodowi, która nie została w żaden sposób wzruszona, jest wiążący w niniejszym postępowaniu. Konstatacja tej treści czyni zaś rozważania nad merytoryczną wagą pozostałych podniesionych w apelacji zarzutów zbędnymi.

Mając na uwadze powyższe, orzeczono jak w sentencji wyroku, na mocy art. 385 k.p.c.

O kosztach procesu odwoławczego postanowiono na zasadzie art. 98 k.p.c. w zw. z art. 108 § 1 k.p.c. oraz § 6 pkt 7) w zw. z § 13 ust. 1 pkt 2) Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu (t. j. Dz. U. z 2013 r., poz. 461).

(...)